

2022 G20 Bali Zirvesi ve Sonuç Bildirgesi

Arın Demir
Uzman

Başkanlığını Endonezya'nın üstlendiği 2022 G20 Liderler Zirvesi, 15-16 Kasım'da Bali'nin güneyinde yer alan Nusa Dua Yarımadası'nda düzenlenmiştir. Zirve, Türkiye dahil dünyanın en büyük 20 ekonomisinde yer alan 19 ülkeden ve Avrupa Birliği'nin yürütme organı olan Avrupa Komisyonu'ndan üst düzey katılımlarla gerçekleşmiştir. G20 ülkelerinin yanı sıra Endonezya'nın davetiyle G20 üyesi olmayan Hollanda, Ukrayna, Birleşik Arap Emirlikleri ve Singapur gibi farklı bölgelerden ülkeler de toplantılara liderler düzeyinde katılmışlardır. Türkiye'den katılım Cumhurbaşkanı seviyesinde gerçekleştirilirken, Rusya'nın siyasi sebepleri gerekçe göstererek Dışişleri Bakanı düzeyindeki katılımı dikkat çekmiştir. Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodimir Zelenski de ülkesinde devam eden savaş nedeniyle zirveye video konferans yöntemiyle katılmıştır.

İki gün süren toplantıların ardından taraflar, küresel meselelerin çoğu üzerinde uzlaşarak 52 maddelik, bağlayıcılığı bulunmayan bir [G20 zirvesi sonuç bildirgesi](#) çıkartmışlardır. Uluslararası hukuk vurgusunun sıklıkla yapıldığı, uzlaşmacı bir dilin ve çok taraflı yaklaşımın hakim olduğu sonuç bildirgesinde, **Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, küresel gıda krizi, enerji güvenliği, iklim değişikliği, küresel enflasyon ve COVID-19 salgını** olmak üzere farklı uluslararası meselelerin makroekonomik politikalar üzerindeki etkileri irdelenmiştir. G20 zirvelerinde geleneksel olarak ana gündem uluslararası finansal istikrarın sağlanması odağındaki teknik görüşmelerden ve toplantılardan oluşurken, bu seneki G20, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin yarattığı etkiler sebebiyle güncel siyasi gelişmelerin de değerlendirildiği bir zemine dönüşmüştür. Üye ülkelerin büyük çoğunluğu, tartışılan küresel meselelerin çözümünde ortak görüş belirtmekle beraber her ülke belirlenen hedefleri ve ilkeleri, kendi yerel dinamikleri, ihtiyaçları ve devlet kapasiteleri doğrultusunda destekleyeceklerini dile getirmiştir. Öte yandan, Birleşmiş Milletler'in ve yaptırım yetkisi bulunan diğer çok taraflı kurumların uluslararası sorunların çözümü konusunda yetersiz kaldıkları bir dönemde düzenlenen G20 zirvesi, ülkelere küresel ve bölgesel meseleleri kendi dış politika gündemleri çerçevesinde tartışabildikleri *ad-hoc* toplantılar ve ikili görüşmeler yapma olanağı sunmuş, siyasi çözümlerin gelişimi açısından uygun ortamı hazırlamıştır.

Bu kapsamda G20 zirvesi, ABD ve Çin arasında farklı alanlarda küresel güç rekabetinin yaşandığı ve bölgesel gerilimlerin derinleştiği bir ortamda tarafları devlet başkanları düzeyinde bir araya getirmiştir. Gerçekleştirilen görüşme sonucunda Tayvan sorunu çözümsüz kalırken, iki ülke iklim değişikliği, ekonomik istikrar ve gıda güvenliği de dahil olmak üzere bir dizi küresel konuda karşılıklı iletişim kanallarını açık tutma konusunda mutabık kalmışlardır. İki ülkenin küresel başlıklarda ortak diyalog kurma çabaları, Biden yönetiminin X Jinping yönetimine başta iklim değişikliği olmak üzere birçok küresel meselede daha fazla sorumluluk üstlenmesini zorlayıcı siyasi bir mesaj niteliğinde yorumlanmıştır. Diğer bir ifadeyle ABD, çözümünde ortak tutum ve iş birliğini gerektiren uzun vadeli küresel sorunlara karşı

mücadelede X Jinping yönetiminin politikalarını yetersiz bulmuş ve Çin'in daha etkin olmasını dile getirmiştir.

Zirvede, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve ABD Başkanı Biden arasında da ikili bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında Biden yönetimi, Türkiye'ye F-16 savaş uçaklarının satışını kolaylaştırmak ve ABD Kongresi'nden kaynaklanan siyasi engelleri aşmak adına verdiği [destek sözünü](#) yinelemiştir. Türkiye, ABD'nin yanı sıra Fransa, İtalya, Meksika ve Suudi Arabistan ile de liderler düzeyinde bir dizi görüşme gerçekleştirmiştir.

G20 ülkelerinin çoğunluğunun Rusya'nın Ukrayna'yı işgalini şiddetle kınadığı sonuç bildirgesinde, Rusya'nın işgalinin koşulsuz şekilde durdurulması talep edilmiştir. Benzer biçimde nükleer silahların kullanılmasının veya kullanılması tehdidinin kabul edilemezliğinin altı çizilirken, çatışmaların barışçıl çözümünde diplomasi kanallarının yaygınlaştırılarak diyaloglara açık olunmasının önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda sonuç bildirgesinde, *"Barış ve istikrarı koruyan uluslararası hukuku ve çok taraflı sistemi desteklemek esastır. [...] Bugünün çağı, savaş çağı olmamalı."* ifadelerine yer verilmiştir. Ukrayna savaşının toplantılarda sık sık gündeme getirilmesinin ardından Rusya, G20'nin ekonomik gündemi itibarıyla güvenlik meselelerinin tartışılması için uygun bir zemin teşkil etmediğini belirtirken, Rusya'yı kınayan ülkeler savaşın insani açıdan yıkıcı sonuçlara sebep olduğunu ve küresel ekonomideki kırılganlıkları derinleştirdiğini aktarmışlardır. Ayrıca savaşın, tedarik zincirlerinde aksaklıklara sebep olduğu, enerji fiyatlarını artırdığı ve finansal istikrarı olumsuz etkilediği hatırlatılmıştır.

Gıda güvenliği kapsamında, üyeler gıda tedariklerinin zorlu koşullar altında sürdürülmesi yönündeki uluslararası çabalara desteklerini belirtmiş, Ukrayna ve Rusya'nın tahıl ve diğer gıda ürünlerini Karadeniz üzerinden uluslararası pazarlara ulaştırmasına olanak sağlayan, Türkiye ve BM'nin girişimleriyle imzalanan 22 Temmuz 2022 tarihli [İstanbul Anlaşması'nın](#) başarılı şekilde işletilmesindeki memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Üyeler bu doğrultuda bildirmede Tahıl Koridoru Anlaşması'nın sürdürülmesini destekleyerek *"Tüm ilgili paydaşların, anlaşmayı tam, zamanında ve devam edecek şekilde uygulamasının önemini vurguluyoruz."* ifadelerine yer vermişlerdir. Taraflar, enerji güvenliği başlığı altında mevcut jeopolitik gerilimlerin enerji piyasalarında fiyat dalgalanmalarına neden olduğunu aktarmış, fosil yakıtlardan yenilenebilir enerjilere geçiş sürecinin olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir. Bu kapsamda jeopolitik gerilimlerin, Paris Anlaşması uyarınca iklim kriziyle etkin mücadele için belirlenen hedeflere olumsuz etkisi irdelenmiş, ülkelerin sürdürülebilir kaynaklara yaptıkları yatırımları artırma yönündeki kararlılıkları vurgulanmıştır. Ayrıca üye ülkeler, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ni referans alarak ilgili bakanlıklarının yeşil enerji politikalarını desteklemeye devam edeceklerini teyit etmişlerdir.

Küresel enflasyonla mücadele çerçevesinde uygulanan para politikalarına ilişkin de kararların yer aldığı bildirmede, G20 merkez bankalarının ülkelerindeki finansal piyasaların gerekliliklerine uygun şekilde fiyat istikrarını sağlayacağı, özellikle gıda fiyatlarındaki enflasyonla etkin mücadele için küresel eğilimlerle uyumlu makroekonomik politikalar uygulanacağı açıklanmıştır. Bu noktada üyeler, küresel fiyat istikrarını destekleyici para politikalarının geliştirilmesinin, merkez bankalarının karar alım süreçlerinde siyasi bağımsızlıklarının korunmasıyla gerçekleşebileceğinin altını çizmişlerdir. Bildirge, uluslararası parasal iş birliğini geliştirme konusunda üye ülkelerin, Uluslararası Para

GİFGRF

Fonu'nun (IMF) görüş ve önerilerinin dikkate alınmasını önermiş, uluslararası ticaret politikalarında da üye ülkelerin Dünya Ticaret Örgütü'nün (WTO) serbest piyasa kurallarına uygun hareket edeceklerini belirtmiştir. Bildirgede COVID-19 salgının ülke ekonomileri üzerindeki devam eden olumsuz etkileri hatırlatılmış, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) salgın hastalıklarla mücadele konusunda devlet ve devlet dışı aktörlerle yürüttüğü koordinasyonun devamlılığı desteklenmiştir.

Son olarak, G20 sonuç bildirgesinde ele alınan küresel meseleler çerçevesinde mevcut stratejik ortamın çok boyutlu krizler içerdiği aktarılmış, ortak diyalogun ve uluslararası iş birliğinin sorunların çözümüne yapıcı katkılar sağlayabileceği ifade edilmiştir.